

1x.29.

3. előadás

A szerep

A státusz:

Egy személyre tulajdonított, másóktól örökölt, vagy saját teljesítményeirel elnyert különböző társadalmi helyzet v. funkció

rendszert valamilyen rang vagy precíz szintű jellemezzel egyenértékű.

- Pl.: - társadalmi ranglistán elfoglalt hely
 - az egyén neve, éora, családi állapota, foglalkozása, bevétele ... stb.

Valamennyi státuszhoz meghatározott elvárások, közelelmények kapcsolódnak

↓
 szociális szerepek

Szerep:

az egyén valamely társadalmi pozíciójához, ill. az általa betöltött funkcióhoz kapcsolódó társadalmi elvárások és normák összessége.

jellemzői:

- meates a kötelességtől, megjátásztól
- viselkedési technikát jelent
- mindig feltételezi a másik felet, aki szintén szerepet viselkedéssel reagál
- a szerepproblemáival az úgynevezett szereplőket foglalkoztat

Szempelmélet:

(számos szemponttal dolgozik)

- szempélyezés

az adott státussal kapcsolatban megfogalmazható társadalmi előrelépési összessége

- szempelidézés:

a megvalósító személy által előzetesen kialakított és valószínűsíthető előrelépésvonal

- szempuagatás:

a szep egyéni megvalósításának a módja

- szepélet:

az egyén által vizsgált magatartási módok halmaza

- szempuadett:

a társadalmi - társasági előrelépésvonalat megtestesítő minta

- szep típus:

a szep magatartását jelöli

↓ ↓ ↓
adott szepel elhívott szepel spontán szepel
(mó-férfi, idős-férfak) (tanár, ...) (bék, vásáros...)

Szeptanulás:

A szeptanulás során az egyén arra törekedik, hogy a vele azonos státussal személyhez igazodjon. Később hasonlóan viselkedjen, hasonló módon érezzen, lássa a világot. (szocializáció során jön létre!)

Sexpoufflékés és észlelés:

Mivel ugyanaz a személy egymagában több szerepet vállal, vagy igen nehéz szerepet kell megfelelni, ezért alakul ki a szerepüfflékés. (Belső! Nem interpersonális)

Pé:

- személy-szerep előtűt (ha egy nő nem akar nagymama lenni)
- szerep előtűt (kandor ↔ anya, apa)
- szerep belül (igazgató)

Észlelés:

- legitimitás hangsúlyozása

* amennyiben az utkozó szerepválasztás mindegyike

legitim \Rightarrow az egyén kompromisszumra törekül

* ha a konfliktust előidéző elvárásor illegitimer,

\Rightarrow copinget nem fogja igazán megvalósítani

(menekülő lesz a viselkedés)

* ha az utkozó szerepválasztás vegyes (legitim-illegitim) \Rightarrow

a legitimitet járhatja az ember

- titkolt és első stratégia

az ezt alkalmazó a situációban fenyegető negatív

hatásokról a minimumra igyekszik csökkenteni

- morális titkolt és első stratégia

a legitimitást és a sarcisó dimenzióját copingó

mértékben veszi figyelembe.

A szociális rendszerben a szerepkonfliktusok (Kernan)

Kernan (Kernan - Pearson)

Szerepek lényege \sim kompromisszumképzés